

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԴԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱՅՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբողջ 30րդ տարեշրջանի (1914-1915 թվական) բաժնորգազրկն է 20 ֆրանգ. Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար 10 ֆրանգ, ԿԱՆԻՍԻԿ: Ամսական բաժնորգազրկն է 2 ֆրանգ. Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար 1 ֆրանգ. Նամակ կամ դրամ չի պահանջվում:

M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Armenia
MARSILLE (France)

Լ. ՏԱՐԻ
ԹԻՒՆ 39

1915 ԱՊՐԻԼ 28 Դ.
(Հ.Տ. 1915 Ապրիլ 15)

ՏՆՈՒՄՆԵՐ

Խմբագրութիւնը կը կարգադրէ համարի, համառոտելով և կամ մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերագործունել չհրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կը ընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Ծանուցման 1 միջակ զիրը 1 ամիսով կարժէ. 1 զիտագիրը 2 ամիսով: Les annonces en français et en arménien sont reçues au bureau de la Rédaction: Place Alexandre-Labadie, 17

ԿՈՎԿԱՍՏԻ
ՀԱՅ ԿԱՄԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ
ՆՊԱՍՏՈՂ ԿՈՄԻՏԷ
COMITÉ DE SECOURS AUX VOLONTAIRES
ARMÉNIENS DU CAUCASE

Թիւրքաֆաշայստանի մէջ կը առաջ հայ կամաւոր զինուորներուն օգնելու նպատակով Մարտէլլի մէջ կազմուած է «Կովկասի հայ կամաւորներուն նպաստող կոմիտէ» մը հետեւեալ անձերէն.

- Առնեապետ՝
- Մկրտիչ Փարթաղախան.
- Առնեապետի՝
- Գարեգին Յովնանեան.
- Գանձապան՝
- Գարեգին Շահումեան.
- Խորհրդակալներ՝
- Յովհաննէս Սահաթեան,
- Յովհաննէս Պալթաեան,
- Յովհաննէս Կիւլէսէրեան,
- Արշակ Թորոսեան:

Թղթակցութիւններ պէտք է զրկել Արմենիայի խմբագրութեան, ինչպէս նաեւ բոլոր նուէրներ Արմենիայի միջոցով կամ ուղղակի գանձապահի հասցէին (K. Chahlamian, Rue Longue des Capucins, N° 18, Marseille):

Կոմիտէի նպատակը պիտի ըլլայ Մարտէլլի և Արտասահմանի բոլոր հայ զաւորներուն մէջ նպաստներ հաւաքել և զրկել Թիւրքիայի նոյն նըպատակով կազմուած Ազգային Բիւրոյին:

Երբ Կովկասի մէջ խմբուած հայ կամաւորներ կերթան իրենց անձ բոլորանուէր գոհել Թիւրքաֆաշայստանի ազատութեան Ս. Գործին, արտասահման գանձող հայեր պիտի կրնան այնչափ անսիրտ ու անտարբեր մնալ որ գէթ իրենց գանձէն մաս մը չնուիրեն այդ գործին իրենք ալ մասնակցած լինելու համար: Ով որ հայ է, ով որ մարդ է և կը զգայ, թող փութայ իր նպաստը հասցունել:

ԲՈՎԱՆ ԳԱՎՈՒԹԻՒՆ
Հայկական խնդիր. — Հայեր ի Թիւրքիա — Տեղական. — Կովկասի Հայ կամաւորներին համար. — Հայ բժշկաբաններ. — Թիւրքական լուրեր. — Տարտակելի վրայ յարձակումը. — Տ. Վեկի: զիտու եզրագրումով. — Նամակաւորութիւն — Ծանուցումներ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ
Լուստն, 15 ապրիլ 1915
(Պարսկաստանի թղթակցի)

Ինչպէս որ Արմենիայի թիւ 19, 1914 թ. 9 թուականու հրատարակուեցաւ, Լուստնարեան Տիւրքի. Գաղութեան Հայաստանի բարենորոգումներու ծրագրին տրոհէն ջուրը ինկած լինելուն և պատերազմի հետեւեալներուն և Հայոց ցանկութիւններուն նկատմամբ Յիշատակագիր մը մատուցած լինելով՝ Անգլիայի արտաքին գործոց նախարար Սըր Է. Ա. Գրոուի ստորագրութեամբ հետեւեալ պատասխանը ստացած էր.

Պորէյն Օֆիս, 2 նոյ. 1914
Տիւրքիա,

Հրամայուած է ինձ իմացունել ձեզ Սըր Էտուարտ Կրէյի կողմէն թէ պատերազմին վերջացած պահուն ըստ բերման իրաց լինելիք կարգադրութեան նկատմամբ հայ ժողովրդեան տածած յոյսերին վերաբերեալ ձեր նախորդ ամսի 28ին առկա ընդունուած է:

Պարտք կը համարիմ տեղեկացնել ձեզ թէ հայ վիլայէթներին մէջ կատարուելիք բարենորոգումները գրաւած են և միշտ պիտի գրաւեն նորին վեհապալատութեան կառավարութեան համակրական նկատմամբ:

Արդ՝ ինչպէս որ ամենուն ծանօթ է, հոկտ. 29ին թուրք կառավարութիւնը առանց բանաւոր պատճառի յանկարծ Ռուսիոյ Սև ծովի եզերքը գանձող Օտէսայի և Թեոդոսիայի նման նաւահանգիստները ուժակով ձեռք բերելու որ իւր այս տարբեր Երրեակ Համաձայնութեան դէմ թշնամութիւն կը յայտարարէր և բացէ ի բաց կողմնակից կըլլար Երրեակ զաշնակցութեան որոնք Եւրոպայի մէջ հարկ համարի, համառոտելով և կամ մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերագործունել չհրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կը ընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Ծանուցման 1 միջակ զիրը 1 ամիսով կարժէ. 1 զիտագիրը 2 ամիսով: Les annonces en français et en arménien sont reçues au bureau de la Rédaction: Place Alexandre-Labadie, 17

բոլորի մէջ ահարկու պատերազմի բռնուած էին օգոստոս 4էն ի վեր: Եւ ճիշդ այս ամենափափուկ ժամուն էր որ բրիտանական կառավարութիւնը ի պատասխան Տիւրքի. Գաղութեան ի պատասխան Յիշատակագրին, որ մանրամաս տեղեկութիւններ ամփոփելով հայ ժողովրդեան փափաքները ու յոյսերը կը ներկայացընէր, հաճած էր այս միջոցաւ և ապահովելու յիշ պաշտօնական յայտարարութիւնը հաղորդելու:

Ռուսի հարկ անհրաժեշտ էր որ բրիտանական կառավարութեան այս յայտարարութեան համար հայ տառապեալ ժողովրդեան և ամեն ուղղամիտ և ճշմարիտ Հայու անկեղծ շնորհակալութիւնը յայտնուի և միանգամայն խնդրոյն աւելի խորը մտնելով Տիւրք Գաղութեանի մայիս 17, 1913 թուականու նոյն նախարարութեան մատուցած գրութեանը մէջ պարզուած էական կէտը ու ըսկզբունքը անգամ մը ևս շեշտուի: սկզբունք մը՝ որու վրայ փորձառու եզրը բոլոր Հայեր անխտրապէս միացած են, այն է ամբողջ Հայաստանը պարունակող վեց վիլայէթներուն համար Հայաստանի պաշտպան կանգնող պետութեանց (ինչպէս Անգլիա, Գաղլիա և Ռուսիա) համաբաւոյ մի ընդհանուր կառավարիչ նշանակել որ ունենայ իւր վարչութեան զանազան ճիւղերուն համար իւր լիազօր վերապահուիչ Եւրոպայի մասնազէտներ. ի մի բան՝ Հայաստանի անհնայ իրեն սեփական վարչութիւն մը որով կարելի լինի կանգնել հոն արգարութիւնը, ազատութիւնը և անդորրութիւնը յոգուող իւր բնակչաց ընդհանրութեան և ի պատիւ պաշտպանող պետութեանց: Եւ ասոր համար յարմար առթի մը կապաւոր զոր ընծայեց Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար M. Sazonoff փետրուար 9ին Պետական Տոմարի մէջ արտասանած ճառին առթիւ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԻ մասին ըրած համառոտ յայտնութիւններովը և մի քանի շարաթ յետոյ ալ «Հայաստանի բարենորոգումները» անվամբ ի լոյս ընծայած «Նարնջագոյն Գիրք»-ի պարունակութիւններովը:

որոնք պաշտօնական գրութիւններու հաւաքածու մ'են և յոյց կուտան որ Ռուսիան իբր ներկայացուցիչ միւս մեծ պետութիւններու՝ Հայաստանի համար մի ընդհանուր կառավարիչ կարգել տալու իւր նախաձեռնութեան մէջ չէ յաջողած և Բարձրագոյն Դուռն ալ պետութիւններէն մէկուն օգնութեամբ իւր տեսակէտովը ընդունած համառոտ ծրագիրն իսկ ձգձգելով չէ իրագործած: Ռուսի Տիւրքի. Գաղութեան մարտ 31 թուականու մի նոր Յիշատակագիր շարադրելով և անոր մէջ ամբողջ հայութեան հարկ եղած երախտագիտական արտայայտութիւնները ընկէ յետոյ՝ մասնաւոր ըրաւ մի առ մի այն բոլոր պարագաները որոնք տիրողական բնաւորութիւն մը ունեցած են Մեծն Բրիտանիոյ, Գաղլիայի և Ռուսիոյ Բարձրագոյն Դուռն հետ ունեցած յարաբերութեանց մէջ. սակայն և այնպէս այս վերջինը անոնց բոլոր փափկանկատումները ոտքի տակ առնելով և տպաւինելով Գերմանիոյ պետութեան դրամական և զինուորական օգնութեան և խոստումներէն իրենց յարձակումը եղած է առանց հաւանութեան իւր բրիտանեայ հրապտակաց և հաւանորէն ալ անկախ գաղափարութեան և մտքի տէր Թուրքերուն: Արդ՝ քանի որ Երրեակ Համաձայնութեան դէմ Թիւրքիոյ այս վարժունքին ելքը մտնէ կամ հետեւէն դիտողներուն յայտնի է և քանի որ Թիւրքիան ամէն տեսակէտով պիտի պարտաւորուի այսօր վաղը Երրեակ Համաձայնութեան հետ հասկացողութեան գալով խաղաղութիւն կնքելու, Հայութիւնը կը փափաքի որ Հայաստանի անհրաժեշտ պէտքերն ալ ուշադրութենէ չվրիպին: Այդ պէտքերն են՝ ունենալ վարչութիւն մը Եւրոպայի ընդհանուր կառավարիչ մը իրաւասութեան ներքեւ որով կարելի ըլլայ Հայոց իրենց ազգային նոյնութեան, ազգային կեանքի և ազգային յառաջիկութեան տէրն ըլլալ և այլն:

Ի պատասխան այս Յիշատակագրին՝ ապրիլ 1ին այսինքն անոր ստաց-

ւած օրը, Արտաքին գործոց նախարարութեան երկրորդ քարտուղարը Տիար Յակոբեանին իւր բարենկեր հազարդոյ և առաջին քարտուղարին այսինքն Արտաքին գործոց նախարար Սըր Էտուարտ Կրէյի հրամանով Գիշատակագրի ընդունուիլը և անոր ուշադրութեան առնուիլը ծանուցանող նամակ մը զրկած է: Իսկ նախարարութիւնը ասով ալ չը բաւականաւոր երկու օր յետոյ հետեւեալը գրած է:

Յօրէյն Օթին
3 ապրիլ 1915

Տիար,
Հրամայւած է ինձ պետութեան քարտուղար Սըր Էտուարտ Կրէյի կողմէ գիտելու (? խմբ.) ձեր նախարդ ամսոյ 31 թուականու գրութիւնը որ կը վերաբերի վարչութեան այն ձեռն զոր աշխարհիս ամէն կողմը գտնուող Հայեր կը փափաքին տեսնել Հայաստանի մէջ հաստատուած, ներկայ պատերազմին վերջացած ատենը:

Եմ,
Տիար,
ձեր ամենաշնագանդ խոնարհ ծառայն
E. A. Crowe

Առ
Տիար Կ. Յակոբեան
G. Hagopian Esq.
25, Chesilton Road, Fulham.

Իսկ երէկ ալ Mr. Aneurin Williams Բարլամենդի հասարակաց Սինեակին մէջ արտաքին գործոց նախարարութեան ներկայացուցչին հարցուց թէ արդե՞ք կառավարութիւնը պիտի ջանայ երբ պատերազմը լինայ, ասիական Տաճկաստանի մէջ ապրող Հայ ժողովրդեան համար աստիճան մը ինքնավարութիւն (autonomy) ապահովելու՝ նման այն ինքնավարութեան որ Ռուսիոյ կառավարութիւնը խոստացած է Բուրնիային Այս հարցին ի պատասխան՝ Mr. Neil Primrose (որ Լօրտ Ռոզպէրիի երկրորդ որդին է) պատասխանեց որ «Նորին վեհափառութեան կառավարութիւնը պիտի նկատի առնէ Ասիական Թուրքիոյ մէջ բնակող Հայ ժողովրդեան շահերը, բայց կարելի չէ այս պահուն որոշել թէ ազագայ կարգադրութիւնները ինչ պիտի լինին»:

Ժողովուրդները կունենան այն կառավարութիւնը որուն արժանի են, և Հայ ժողովուրդն ալ ո՛ր աստիճան ազատութեան, օրինաւոր և հայրենասէր լինի, այն աստիճան ազատ և ինքնավար կը լինի Այս կէտը լաւ հասկընալու են բոլոր անոնք որ ըստ գաղափարութեանց եւրոպական պետութեանց պաշտպանութիւնը և օգնութիւնը կը հայցեն: Անշուշտ մեր առջև ահագին դժուարութիւններ կան: Բայց այսօր ո՛ր պետութիւնը կամ ժողովուրդը իւր ազատութիւնն ու կեանքը պահպանելու համար իր առջև ելած արգելքներ կամ դժուար

ութիւններ չունի և անոնց դէմ չմտադրուի: Այսօր ամէն Հայ օրինակ առնելով Եւրոպացի առաքինի և կորովի հայրենասէրները, ջանալու է իւր հոգով և մարմնով, իւր ոտապուածքով և իւր արիւնով փրկել իւր սիրելի հայրենիքը ու ազգը: Եղած աշխատութիւնները ու ջանքերը որչափ որ մեծապէս գովելի ըլլան, դեռ չեն բաւեր, աւելի մեծ ճիգեր թափելու է:

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻԻՐԵԻՍ

Պոստին «Հայրենիք» լրագրին Ապրիլէն գրուած նամակէ մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները:

Կարենէն, վանէն և Մուշէն սոսկալի խժդժութիւնների լուրեր կը հասնին: Այդ կողմեր թիւրք չէթաներ կազմուած են, իբր հայրենիքի պաշտպանութեան համար, որոնք սակայն կը մտնեն Հայ գիւղերը և գրամ, գէնք կը պահանջեն ու հակառակ պարագային, անպատմելի գաղանթութիւններով, որոնց միայն թիւրք պատմութեան մէջ կարելի է հանդիպիլ, կը տանջեն անպաշտպան և խեղճ Հայ ժողովուրդը:

Առանձնապէս նոյն խժդժութիւններին առարկայ եղած են Օձնի, Դանիկ, Պատի-Շէն, Բարտունի, Չիթոյ և Լինձք գիւղերը ուր մարդկային գաղանթութիւնը այլևս անցած է ամէն չափ և սահման: . . . Հայ կիները՝ մերկացուցած և ժամերով ցարա ջրի մէջ պահած են որպէս զի խոտավանին զենքերի տեղերը և գրամ տան: Կարնի բազմութիւն Հայ գիւղերին մէջ սորանում են աղքատիկ համարուած Հայերը, որոնց շարքին մէջ է Օձնի գիւղի Տէր Արիւտակէս քահանան:

Թիւրք բանակին մէջ ծառայող 60ի չափ Հայ զինուորներ դաւադրութեամբ մը սպաննուած են թիւրք չէթաներէն: Մուշի կողմերը կատարեալ անօթութիւն կը տիրէ: Սովամահ վիճակի մէջ գտնուող խեղճ Հայերը՝ ծեր, պառաւ կին թէ աւելի, ստիպուած են իրենց չալակով ոտով լինելու և այլ բանակային պիտոյքներ կրել թիւրք բանակին համար և ասոնց վրայ պէտք է բարդել չէթաների անսանձ թաղանթները, սպաննութիւնները:

Վանի մէջ չէթաները չեն կրնար գործել որովհետեւ կը վախճան թէ այնտեղ Հայերը կրնան նոյն կերպով պատառնանել իրենց, ասոր համար թիւրք իշխանութիւնը պաշտօնապէս կը կատարէ սպաննութիւնները ժանտարմների և ոստիկանների ձեռքով: Այսպէս 19 Հայ երիտասարդներ գնդակահար սպաննուած են զինուորական փախստականի պատրուակով: Այս առթով տեղի կունենայ հետեւեալ դէպքը: Վան քաղա

քին մէջ ոստիկանները գնդակահար կապաններ հայ երիտասարդ մը նոյն պատրուակով: սպաննուածի ազգականները և բարեկամները վրայ հասնելով կրակի կը բռնեն ոստիկանները որոնք սարսափահար կապառանին տուների մէջ, Երկու կողմէ ամբար իրարու վրայ կը յարձակին: Այդ միջոցին վանի Հայ երեսփոխան Տ. Վառժան կառավարչին կը վազէ ըսելով որ առաջին առնէ թիւրք խուժանի գրգռութեան որովհետեւ կրնայ սովակի հետեւեալքներ ունենալ: Մեծ ջանքերով հաղիւ կարգիլուի գրգռութիւնը որ կրնար արիւնահեղ հետեւեալքներ ունենալ:

Պրուսիոյ առաջնորդ Օտապաշեան վարդապետը որ յանձն առած էր Երզնկայի առժամայ առաջնորդութիւնը, չարաչար կերպով սպաննուած է անձանթներէ: Սիբաստիան առաջնորդ Նշանակուած Գնէլ եպիսկոպոսին հետ մինչև Սիբաստիան կը հասնին անվտանգ: Սիբաստիան Օտապաշեան կը մեկնի իր թեմը և ճանապարհին խժդժ կերպով կապանուի կառավարչին հետ միասին: Եւ դեռ ինչե՛ր . . .

Տ Ե Ղ Ա Կ Ա Ն

Ներկայ ամսի 10ին քաղաքիս Հայ մատուռին մէջ դաւադրուած ժողովէն ընտրուած Մասնախումբը, որ ինչպէս յայտնի է, Հայկական դատի պոչապանութեան նպատակով Պօզոս Նուպար փաշայի նախագահութեան տակ կազմուած Գանձնախումբին զրկուելու համար հանգանակութեան պիտի ձեռնարկէ, ապրիլ 19ին դաւադրուած իր առաջին նշանակութեամբ է իր գիւտանը հետեւեալ կերպով:

Տխարներ՝
Գովհանէն Սահաթեան Արմենապետ
Արտաշէս Կիւրպչեկեան Գանձնապետ
Գրիգոր Հայրումեան Խորհրդակալ
Սարգիս Կիւմիշեան
Արման Թիւրապեան

Հանգանակիլ Մասնախումբը քիչ օրէն կը ձեռնարկէ հանգանակութեան որ յուսով ենք թէ արդիւնաւոր և զոհողոյցիլ պիտի լինի:

— Մէնամբըի Մարիգիւմի Գեանտանէն եկած գրեթէ ամէն շոգենաւներով Գոյն կամաւորներ կուգան Մարտիլ, Քրանտական բանակին մէջ ծառայելու համար: Ասոնք մեծ մասով կը զրկուին Մարտք:

ԿՈՎԱՍՍԻ ՀԱՅ ԿԱՄԱՌԱՌՆԵՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ինչպէս կը տեսնուի Արմենիայի այն թուի 4րդ երեսը, առաջիկայ մայիս ամսի 16ի կիրակի օր «Մասիլիայի» ընդարձակ սրահին մէջ հանդէս, ներկայացւած մը պիտի տրուի ի նպատակով կովկասի Հայ կամաւորներին հանդիսականներն ի

րենց ներկայութեամբ ոչ միայն գէթ փոքրիկ նպատակը անձնազոհ Հայ կամաւորներին հասուցած և միանգամայն Մարտիլի մէջ հայերէն լեզուով թատերական ներկայացումներ տրուիլը քաջալերած պիտի լինին, այլ և իրենք ալ շատ հաճելի և յիշատակութեան արժանի ժամանց մը պիտի վայելեն շնչին գումարի մը փոխարէն:

Մեր ստացած տեղեկութեան համաձայն, պաշտօնական անձեր ալ ներկայ պիտի դառնան այս հայկական հանդէսին և տարակոյս չունինք թէ ամէն դասակարգի Հայեր իրենց ընտանիքներով մէկտեղ հոն ներկայ դառնալով պիտի ցոյց տան փայլուն կերպով թէ Հայերն ալ դիտեն Ֆրանսացիներին պէս անխրտիր ամէնքը համերայն և միասիրտ ներկայանալ երբ իրենց ազգային հայրենիքի ձայնն է որ զերենք կը կանչէ:

ՀԱՅ ԲԺՇԿԱՄԱՆՆԵՐ

Երանօթ բանասէր և պատմագետ Տիար Կ. Յ. Բաւմաշեան որ անգամ է փարիզի Ասիական Ընկերութեան (Société Asiatique de Paris), նոյն ընկերութեան ապրիլ 16ի նշանակութեամբ մ'ըրած է մեր նախնեաց երկաթիլած բժշկական գրքերի և մասնաւորապէս Պոնտիկ Սիբաստացիի բժշկարանի մասին, որ կորուսած կը կարծուէր և բարեպատեհ առթով մը Տ. Կ. Յ. Բաւմաշեանի ձեռքն անցած է ոյժով անոր մէկ (գուցէ և միակ) օրինակը, գրքուած ի Սամսոն 1630 թուականին:

Տ. Բաւմաշեանի կարգացած այդ բանաստեղծութիւնը շատ լաւ տպաւորութիւն մ'ունեցած է ժողովական ներքին վրայ որովհետեւ նիւթը բոլորովին նորութիւն մ'էր Եւրոպացիներին համար որոնց նոյն իսկ գարգացածներէն շատեր դեռ անձանթ կը մնան մեր Հայ նախնիքներին մէջ տեղի ունեցած գիտական շարժումներին վրայ: Ընկերութեան Ա. տեղապետը (Mr. Sénart, Membre de l'Institut) մասնաւոր կերպով շնորհաւորած և շնորհակալութիւն յայտնած է Տ. Կ. Բաւմաշեանին որի կարգացած բանաստեղծութեան մեծ փոփոխութիւն կը հրատարակուի «Արիւտական Ընկերութեան» պաշտօնական եռամսթերին, Journal Asiatiqueի մէջ: Շնորհակալ ենք որ Տ. Կ. Յ. Բաւմաշեան անոր մէկ համառոտութիւնը Ֆրանսերէնէ հայերէնի թարգմանելու և մեզ հաղորդելու հաճած լինելով, կրնանք հրատարակել ի ստորեւ Արմենիայի ընթերցողներին համար:

Այս օրեր հրատարակուած է նաև Revue de l'Orient Chrétienի մէջ (Հոգի, պրակ 3) Տ. Բաւմաշեանի մէկ յօդուածը, Chronologie de l'histoire d'Arménie:

դական իշխանութիւններն ու անգլիական և ֆրանսական ներկայացուցիչները չափ խանգարում ու շքեղ ընդունելութիւն մ'ըրին Տ. Վէնիզէլոսին:

Կըսուի նաև թէ Տ. Վէնիզէլոս Եգիպտոսէն Սիւրիա պիտի գայ ուր պիտի մնայ ժամանակ մը Լիւսէրն քաղաքին մէջ:

ՆԱՄԱԿԱՅՈՒՓ

Արմաւանգ. Գ. Յ. Մ. — Ձեզ ղըրկւած 1 « Մի պուկար հայրենասէր » և 1 « Նմաներ Մ. Փ. Ի գրած ոտանաւորներէն » դրօշակները փոխարինութիւն են Արմենիայի այն 4 թիւերի որոնք « Արմենիա » խմբագիր-անօրէնին իր յորելանի առթով անցած տարի Կ. պօլիս զանուած միջոցին պակաս հրատարակուած են, ինչպէս այդ յատարարուած էր « Արմենիա » ի 29րդ տարելըջանի 45րդ թուին մէջ:

*** Գ. Յ. — Ձեր գրածի նկատմամբ մեր կարծիք յայտնած ենք ձեզ արդէն, յատկապէս քարտ մը և նամակ մը ղըրկած լինելով: Եթէ մեզ ծանօթ եղող ձեր հասցէով գրածնիս չհասնիր ձեզ, նորէն գրել և կրկնելը աւելորդ կը համարինք: Ձեր մեծաւորների միջոցով պէտք է յայտնէք այդ փափաքը և կատարէք ձեր դիմումը: Իսկ եթէ այդ առթով յոյսեր կը տածէք ուրիշներէ վրայ, դուք ուղղակի դիմեցէք անոնց:

Ստացա՞ք արդեօք « Տաղմապ » գիրքը որ ղըրկած էինք ձեզ:

ՖրէզՏօ. ԱՍՊԱՐԷԶ: — Մարտէլի մէջ հայ կամաւորներ չկան որ անոնց թերթ ղըրկուի: Մարտէլէն և Փարիզէն հայ կամաւորներ ընդունուած և ուրիշ տեղեր փոխադրուելով մարզուելէ յետոյ ապագմանկաւոր ղըրկուած են ցիւրեցան բաժնուելով զանազան վաշտերի մէջ այնպէս որ հայ կամաւորների զօրաբանակ կամ առանձին համախմբում չկայ: Ինչպէս թէ անոնցմէ մեզ ծանօթ և կարևոր մէկ մասին ղըրկած կը լինիք ձեր թերթը եթէ ղըրկէք ուղղակի այս հասցէով: Mr. Yeprem Yepremian, 2e Régiment Etranger de marche du 1er Rég. Etranger, B. 4, 4e Section, Mle 19084, Secteur postal No. 109: PARIS

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԱԶԴ

Մեր ընթերցողների գիւրութեան համար կը տեղեկացունենք որ Մարտէլի մէջ Արմենիան հաստով կարելի է ստանալ, Արմենիայի գրասենեկէն դատ, նաև Տիար Գ. Շահ-լամեանի վաճառատան մէջ (15, rue Longue-des-Capucins):

STOUFFE. — ԽՊԲԱԳԻ

ՓՈԲՔՈՒՅԱԼԵԱՆ
ՄԱՐՏԷԼ

Հայերէն Տպարան Մ. Փարբուգալեանի
Le Gérant: François CARRIERE.

Marseille. — Imprimerie du Midi

ԱՆՆԱԽՐՈՒՅ ՀՈՆԴԵՍ ՆԵՐԿԱՅՈՒՄ

Ի ՆՊԱՍՏ

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅ ԿԱՄԱՎՈՐՆԵՐՈՒՆ

AU PROFIT DES VOLONTAIRES ARMÉNIENS DU CAUCASE

Սարքուած Մարտէլի Հայ Թատերասիրաց խումբի կողմէն

Հովանաւորութեամբ Մարտէլի և Կովկասի Հայ Կամաւորներուն Նպաստող Կոմիտէի Տեղի պիտի ունենայ 1908 թ. Դիս 16ին կիրակի կէսօրէ վերջ, Սալօն Մասիլիա, Արսէնալ փողոց, թիւ 1 (Salon Massilia, rue de l'Arsenal, N. 1)

Բացումը Մարտի
Ժամը 2ին

Ա. ՄԱՍ

Սկիզբ հանդէսի
Ժամը 3ին

Բացումը նախագահէ

Դաշնակ

Արտասանութիւն մը (Դամաս-Քաթիպէն)

Բանախօսութիւն

Գ. Յ. Սահաթեան

Օր. C. Laugier

X

Գ. Մ. Փորթուգալեան

Բ. ՄԱՍ

Ա. Շիտանեանի

ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Թատերասրայ Յեղափոխական կեանքի

Երեք արարով

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ

Անդրանիկ

Վահան

Դրօ

Սօնա

Ռէս Մէլօ

Առաջնորդ

Հայ մը

Հիւանդապահ

Գ. Ա. Աթանասեան

Գ. Պ. Զամարեան

Գ. Գ. Քզիբեան

Օր. Հ. Փորթուգալեան

Գ. Ե. Թորոսեան

Գ. Ե. Գալթապեան

Գ. Ենովք

Գ. Գ. Ղևոնդեան

Ա. Քիւրտ

Բ. Քիւրտ

Պահակ

Ա. պահակ

Բ. պահակ

Տօնիկ աղա

Պառաւ

Ծեր

Գ. Մ. Պատուեան

Գ. Վահրամ

Գ. Մ. Տօլարեան

Գ. Մելքոն

Գ. Պետրոս

Գ. Երուանդ

X

Գ. Գասպար

Հայրուկային խումբ և այլն.

ԳԱԻԱԹ ՄԸ ԹԵՅ

Խիտ ծիծաղաշարժ կատակերգութիւն

ԱՆՁԻՆՔ

Արման (Գանթ)

Դարողին (Գանթէս)

Ֆրէտէրիք (սպասաւոր)

Էդիէն (լրագրական)

Գ. Լօզպէկեան

Օր. Ի. Իւթիւճեան

Գ. Լեոն Զպուքեան

Գ. Երուանդ Թորոսեան

Ծրանօրոշքի. — Տոմարները կը ծախուին ձեռքէ Գ. Յ. Պալթանեանի վաճառատունը (Rue de la Guirlande, N. 22) և ներկայացման օրը Սալօնի կիշէն:

Տեղերու գիններն են. — Ա. կարգ 3 ֆր., Բ. կարգ 2 ֆր., Գ. կարգ 1 ֆր.: Հանդէսներկա յացումը կարելի եղածին չափ փայլուն անցնելու համար ոչ մի ջանք չէ խնայուած:

Տիգրան Զեօկիւրեան. ՎԱՆՔԸ (Վարդապետի մը օրագիրը): Տպար. Օ. Արգուման: Գին 10 դրոշ (2 1/2 ֆր.): Ստանալու համար գիւնի Մարտէլ Արմենիայի խմբագրութեան

(Տ. Զեօկիւրեան այս գրքով ոչ միայն երկրաստորդ կուսակցութիւն մը իր ձեռագիր պատկերը կը ներկայացունէ, այլ և հոն գեղարուեստի վերաբերեալ և այլ հետաքրքրաշարժ նիւթեր կը շոշափուին: Հե-

ղինակը լաւ գննած և ուսումնասիրած է բնութեան գեղեցկութիւնները, բնական տեսարանների կենդանի գոյներով նկարագրութիւնները տեղ տեղ վերին աստիճանի հիւսնային են որ գրագէտին հետաքրքրող մտքի ու երեակայութեան բարձրութիւնը ցոյց կուտան: Գրելու ոճն ալ լաւ է, ընտիր հայերէնով և կարճ ու ամփոփ նախադասութիւններով

Խորհուրդ կուտանք մեր ընթերցողներին

կարդալ այս գիրքը որ գրագիտական նշանակ ունեցողներին գրական վայելք մը ըմբռնելու տալէ զատ՝ ամէն ընթերցողներին ալ որոճալու նիւթեր կուտայ ինչ ինչ խոնդիրների վրայ:

SETH. J. M. MESOVP History of the Armenians in India (from the earliest times of the present day). 5 fr. (5. 50)